

EUROPSKE
hlavné mesto kultúry
TRENČÍN
2026

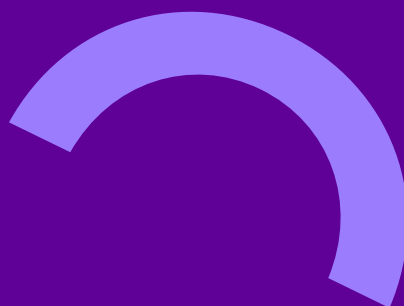
Otvorená výzva

—

UMELECKÁ INTERVENČIA PRE HLAVNÝ PODCHOD V TRENČÍNE

Súťažné zadanie

UMELECKÁ INTERVENCIA PRE HLAVNÝ PODCHOD V TRENČÍNE

Príloha č. I. - Súťažné zadanie

Podzemný tranzitný priestor podchodu, ktorý vedie od Parku Gen. M. R. Štefánika do historického centra mesta Trenčín, patrí medzi najvýznamnejšie a najfrekventovanejšie pešie ťahy v rámci mesta. Podchod prechádza pod Námestím Slovenského národného povstania (skrátene Námestie SNP, prípadne Nám. SNP). Toto námestie je tvorené najmä veľkou križovatkou, v rámci ktorej podchod predstavuje jediný priestor pre peších. Napriek tomu, že sa nachádza v centrálnej lokalite a vyúsťuje pred významnú pamiatku, hotel Elizabeth, priestoru chýba identita, či dokonca názov. Prechádzajú ním nielen domáci, ale aj mnohí návštevníci mesta, pričom podchod predstavuje pomyselnú vstupnú bránu do mestskej pamiatkovej rezervácie, predovšetkým na Mierové námestie.

Zámer súťaže

Kreatívny inštitút Trenčín vyhlasuje v rámci projektu Európske hlavné mesto kultúry Trenčín 2026 umelecko-architektonickú súťaž, ktorej predmetom je lepšie využitie potenciálu podchodu, zlepšenie celkového dojmu chodcov z prechodu, a zároveň využitie tohto špecifického verejného priestoru na prezentáciu aktivít Trenčín 2026. Obohacovanie verejného priestoru o kvalitné umenie v rôznych formách je dôležitým cieľom projektu Trenčín 2026. Súťaž sa koná v rámci vlajkového projektu Trenčín 2026 s názvom Mesto pretvorené, ktorý sa venuje verejnému priestoru.

Ciel' súťaže

Cielom riešenia je definícia vízie a stratégie pre podchod a premena jeho podzemnej časti na bezpečný, príjemný, osvetlený a dostupný verejný priestor s prvkami umenia, dizajnu. Zámerom, samozrejme, nie je motivovať ľudí k tráveniu voľného času v podchode, ale prispieť k zmene vnímania miesta. Mnoho tranzitujúcich chodcov a cyklistov má podchod zafixovaný ako tmavý, nezaujímavý priestor v podzemí, pričom ich cieľom je z tohto miesta čo najrýchlejšie odísť. Návrh by mal, okrem skvalitnenia priestoru, motivovať chodcov a cyklistov k spomaleniu alebo krátkemu zastaveniu, napríklad prostredníctvom pútavých svetelných, vizuálnych, zvukových, priestorových alebo iných umeleckých inštalácií, ktoré vytvoria z prechodu podchodom zapamätateľný zážitok. Celkový výraz priestoru bude odkazovať na projekt Trenčín 2026 a jeho hlavné motto: Prebúdžanie zvedavosti.

Odkaz a prezentáciu projektu Trenčín 2026 je možné dosiahnuť cez zakomponovanie komunikačných posolstiev a prezentačných plôch v rámci nového riešenia podzemnej časti podchodu.

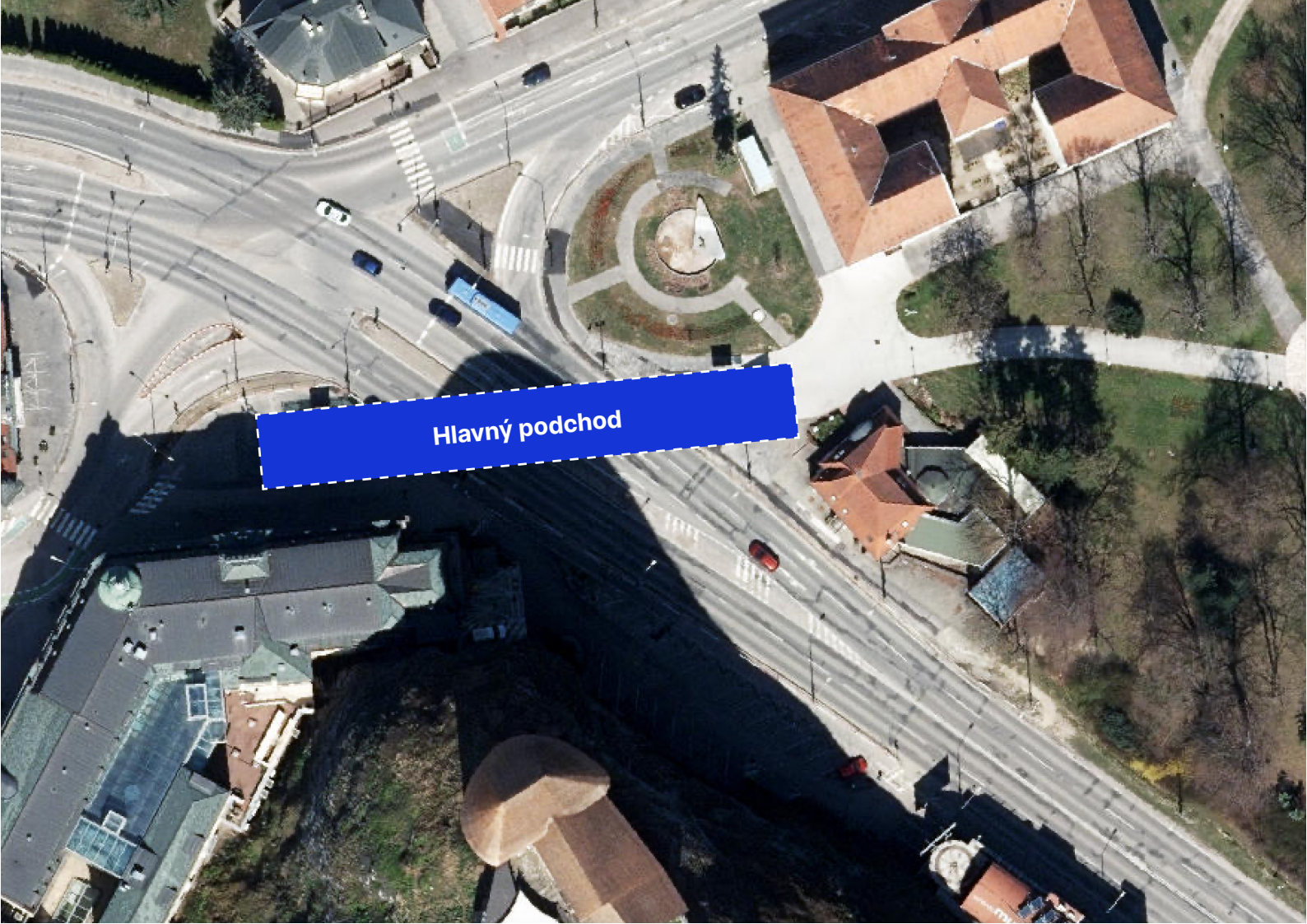
Širšie vzťahy

Podchod pri hoteli Elizabeth sa nachádza na Námestí Slovenského národného povstania v Trenčíne a prechádza ním frekventovaná pešia trasa z hlavnej autobusovej a železničnej stanice do centra mesta. Podchodom teda prechádzajú okrem obyvateľov všetci návštevníci mesta, ktorí pricestujú verejnou dopravou. V kontakte s podchodom preto bude aj podstatná časť slovenských i zahraničných návštevníkov, ktorí do Trenčína prídu v roku 2026 v rámci programu Európske hlavné mesto kultúry Trenčín 2026.

Samotný podchod bol vybudovaný v 80. rokoch 20. storočia, v rámci zvyšovania kapacity prejazdu štátnej cesty I/61 Bratislava – Žilina cez centrum Trenčína, keď bola väčšina vtedajších úrovňových priechodov nahradená podchodmi. Tento krok na jednu stranu pomohol zabezpečiť dostatočnú kapacitu cestnej siete na ďalšie desaťročia, na druhú výrazne negatívne zasiahol do podoby verejných priestorov v okolí centra mesta.

Obr. 1A: Poloha hlavného podchodu v širšom kontexte centra mesta Trenčín a významných lokalít v okolí.

Obr. 1B: Poloha hlavného podchodu s jeho dvoma východmi v rámci Nám. Slovenského národného povstania.

Námestie Slovenského národného povstania, ktorému dominuje secesná budova hotela Elizabeth z roku 1901, stratilo charakter námestia a väčšinu jeho plochy zabrala jedna z dvoch najvýznamnejších dopravných križovatiek v meste. Išlo o vyústenie dlhodobého vývoja, keď väčšina dopravy smerujúcej cez Trenčín bola už od dávnej minulosti koncentrovaná práve do úzkeho hrdla medzi hradným bralom a riekou Váh, teda do miesta, v ktorom sa v súčasnosti nachádza podchod pri hoteli Elizabeth. Samotný Váh v minulosti obmýval hradné bralo a tiekol aj v mieste dnešného Námestia SNP.

Priestor určený pre pohyb chodcov bol pri úpravách v druhej polovici 20. storočia vyriešený, okrem dvojice menších nároží pri budove Základnej umeleckej školy Karola Pádivého a budove hotela Elizabeth, takmer výlučne podchodom, ktorého úprava je predmetom tohto súťažného zadania. Napriek tomu, že dopravné plánovanie prenechávajúce cenné verejné priestory na povrchu automobilovej doprave je už prežitým konceptom, nové riešenie dopravy v centre Trenčína je zatiaľ len v prípravnej fáze, pričom k realizácii príde najskôr za niekoľko rokov.

Obr. 2: Námestie SNP pred výstavbou križovatky, dnešnej Hasičskej ulice a podchodu, v tom čase ešte s kruhovým objazdom, približne 70. roky.
Zdroj: Retro Trenčín od M. Vrbu a M. Ďuržu

Historické väzby

V blízkosti riešeného územia je významným prvkom rímsky nápis na skale pod Trenčianskym hradom, ktorý sa nachádza len niekoľko metrov od východu z pochodu na Palackého ulicu. Rímsky nápis je zakrytý budovou hotela a je viditeľný z jeho interiéru. Nápis spomína osadu Laugaricio, ktorou sa myslí osídlenie na území dnešného Trenčína. Hlása víťazstvo II. rímskej légie nad Germánmi počas markomanských vojen v roku 179. Je to najvýznamnejší rímsky nápis v strednej Európe na sever od Dunaja.

“Víťazstvu cisárov a vojska, ktoré sídlilo v Laugariciu, v počte 855 vojakov II. légie, dal zhotoviť M. V. Maximianus, legát II. pomocnej légie.”

Doslovný preklad textu nápisu

Súčasný stav

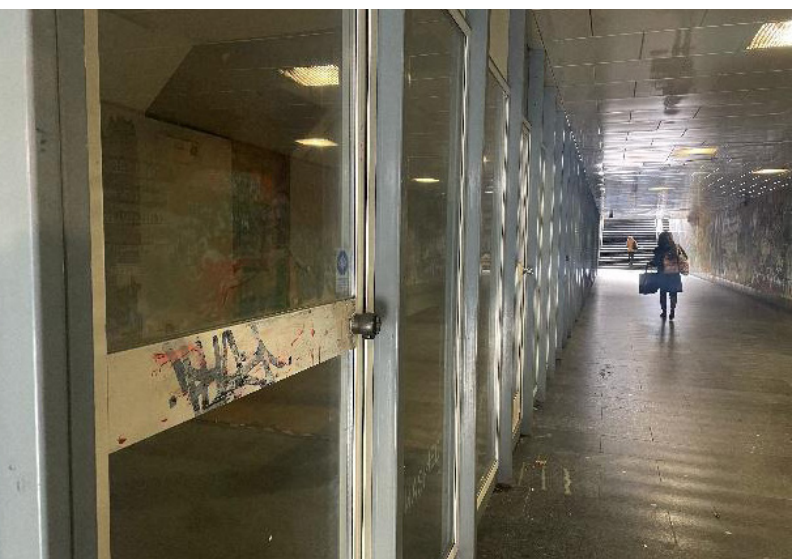
Podchod má dva bariérové vstupy s výtahom na oboch stranách. Schodiská pri oboch vstupoch disponujú rampami pre bicykle/kočíky a zábradliami. Jeden vstup je z ulice Palackého smerom od historického centra mesta, druhý vedie z Parku Gen. M.R. Štefánika smerom od stanice. Vstup smerom z centra mesta je zrekonštruovaný, nad schodmi sa nachádza sklená konštrukcia, ktorá vpúšťa na schody svetlo. Zo strany od Parku Gen. M.R. Štefánika je vstup pôvodný, betónový, s kamenným obkladom a poškodeným zasklením. Rekonštrukcia pôvodného vstupu, ktorá bude architektonicky identická so vstupom z mestskej strany, je plánovaná na rok 2025 a jej načasovanie bude prispôsobené realizácii víťazného súťažného zámeru. Osvetlenie v podchode je panelové, pri čiastočnej rekonštrukcii interiéru podchodu v roku 2023 prišlo k oprave stropného podhl'adu, modernizácii osvetlenia a doplneniu kamerového systému.

Obr. 3: Vstup z Palackého ulice.

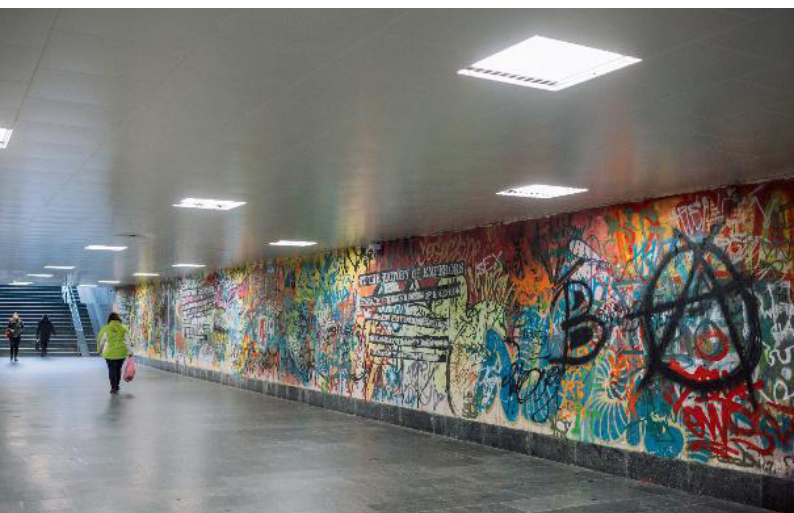
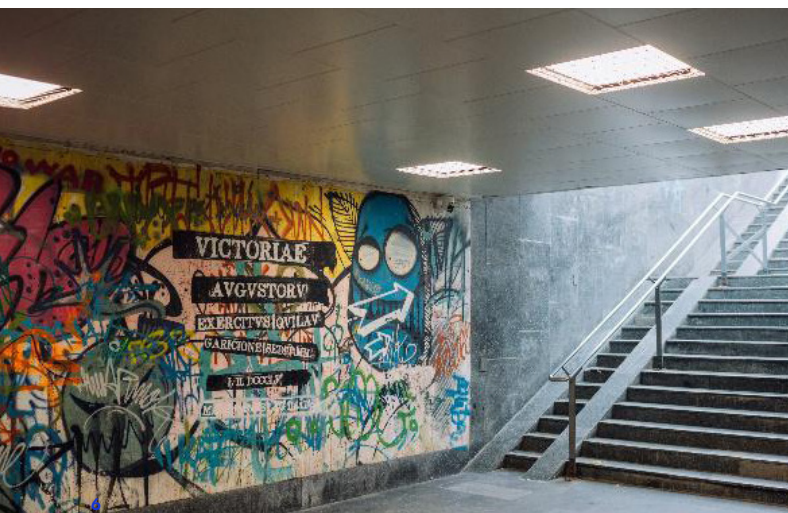
Od 90. rokov do roku 2023 bola šírka podchodu zúžená o približne 50% dostavbou malometrážnych prevádzok, ktoré však posledné roky (pred čiastočnou rekonštrukciou podchodu v roku 2023) nefungovali a chátrali. Ich odstránením sa plocha podchodu opätovne rozšírila. Vďaka tomu je v podchode nielen dostatok miesta pre pohyb chodcov, ale kvôli predimenzovanej šírke je tu priestor aj na realizáciu novej intervencie.

V priestoroch podchodu už v minulosti boli snahy o umiestnenie umeleckých zásahov, ktoré vyústili do realizácie celoplošnej street art malby na jednej z bočných stien podchodu v roku 2014. K realizácii umeleckého diela prišlo priamo na pôvodný travertínový obklad, ktorý ale bol už predtým nenávratne poškodený vandalizmom. Na protiláhlej stene sa, paradoxne vďaka umiestneniu malometrážnych prevádzok, zachoval obklad bez výrazných poškodení. Umelecké dielo z roku 2014 je doplnené o texty odkazujúce na znenie rímskeho nápisu na hradnej skale z roku 179.

Obr. 5 – 6: Interiér podchodu pred čiastočnou rekonštrukciou v roku 2023.

Obr. 7: Interiér podchodu po čiastočnej rekonštrukcii v roku 2023.

Obr. 8: Detail street artu zrealizovaný na pôvodnom travertínovom obklade.

Technická špecifikácia

Priestor podchodu je tvorený železobetónovou konštrukciou. Strop priestoru tvorí zavesený modulárny podhľad s integrovaným osvetlením. Nad podhľadom vedú rozvody elektriny. Steny podchodu sú obložené svetlým travertínovým obkladom. Podlaha a schody priestoru sú obložené tmavým kamenným obkladom. Kamenné obklady a dlažbu je nutné v návrhu zachovať a v prípade prekrytia je nutné zvoliť reverzibilný prístup, ktorý nezničí pôvodnú podstatu materiálov. Pri návrhu je nutné rešpektovať existujúcu technickú infraštruktúru v priestore, najmä výťah s jeho manipulačným priestorom, kamerový systém a odtokový kanál na prebytočnú vlhkosť. Rešpektovať je nutné aj schody, rampu, zábradlia a obloženie schodov, ktoré nie je súčasťou návrhu ani rekonštrukcie vstupných prestrešení. V stene obloženej travertínom bez umeleckého diela sa nachádza šesť plytkých ník, ktoré v minulosti slúžili ako plochy pre vitríny. Každá nika má prívod elektriny. Počas čiastočnej rekonštrukcie boli niky doplnené o kamenný obklad, ktorý je však možné odňať a priestory využiť v návrhu.

Obr. 9 - 10: Detail ník v pôvodnom stave

Zhrnutie požiadaviek na návrh

Základnou požiadavkou na návrh je realizácia trvalej umelecko-architektonickej intervencie v interiéri podchodu (v jeho podzemnej časti), ktorá upúta pozornosť, zachová alebo ešte zlepší presvetlenie podchodu posilňujúce pocit bezpečia a zároveň bude odkazovať na projekt Trenčín 2026, v kontexte hlavného motívu projektu, ktorým je Prebúdzanie zvedavosti.

Všetkými našimi aktivitami prebúdžeme zvedavosť, pretože tá je na začiatku každého posunu k lepšiemu. Krok za krokom prispievame k tomu, aby sa v Trenčíne lepšie žilo – nielen v roku 2026, ale aj v nasledujúcich desaťročiach.

Návrh nového riešenia interiéru podchodu zahŕňa aj vytvorenie dvoch nových (LCD / OLED) digitálnych plôch určených na prezentáciu mestských podujatí a aktivít programu Trenčín 2026 s veľkosťou 65 palcov a orientáciou na výšku. Hlavným cieľom je poskytovanie aktuálnych informácií o prebiehajúcich kultúrnych podujatiach. Súčasťou prezentácie bude aj mapa mesta, na ktorej budú vyznačené informácie pre návštevníkov (napríklad miesta konania podujatí, miesta infobodov, umelecké intervencie a nové infraštruktúrne objekty).

Umelecká intervencia môže pracovať s prvkami, ako sú svetlo, zvuk či priestor, pričom musí zachovať dostatočnú priechodnú šírku, aby nebol obmedzený pohyb chodcov, vrátane rodičov s kočíkmi alebo ľudí na invalidnom vozíku. Je žiadúce, aby intervencia bola poňatá súčasne a intermediálne. Intervencia môže byť aj interaktívna a využívať charakteristickú funkciu podchodu, ako napríklad neustály pohyb chodcov. Zároveň by mala byť prepojená s digitálnymi plochami, čím by tvorila harmonický a kompaktný celok. Koncept intervencie môže pracovať aj s inými formátmi, ako napríklad krátkodobé aktivity zamerané na aktivizáciu priestoru alebo participatívne aktivity.

Nemenej dôležitou požiadavkou je reflexia bezprostrednej blízkosti významnej historickej pamiatky - rímskeho nápisu na hradnej skale. Prístup k tejto pamiatke je cez recepciu hotela Elizabeth, preto ho mnohí turisti nedokážu nájsť. Riešenie podchodu by malo vhodným spôsobom nielen upozorniť na existenciu rímskeho nápisu, ale aj navigovať turistov smerom k tejto významnej pamiatke (návrh však nemusí historickú pamiatku tematizovať).

Zdroje

[Bid Book Trenčín 2026](#)

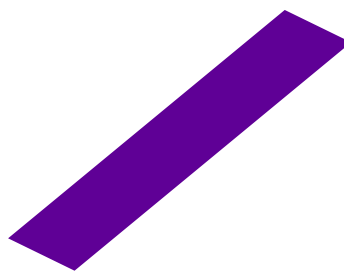
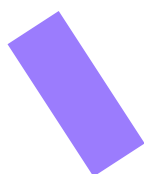
[Čiastočná rekonštrukcia podchodu v roku 2023](#)

[Street art v podchode z roku 2014](#)

[História Námestia SNP a Štefánikovej ulice](#)

[História hotela Elizabeth](#)

[História rímskeho nápisu na hradnej skale](#)

TRENČÍN
2026
Európske hlavné mesto kultúry

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNY
K • R • A • J

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trenčín 2026 finančne podporujú Mesto Trenčín,
Trenčiansky samosprávny kraj a Ministerstvo kultúry SR.
Partnerom Trenčín 2026 je Európska únia.